

V Bruseli 30. júna 2023
(OR. en)

11137/23

ECOFIN 662
UEM 196
SOC 488
EMPL 339
COMPET 683
ENV 762
EDUC 275
RECH 307
ENER 398
JAI 908
GENDER 139
ANTIDISCRIM 133
JEUN 177
SAN 414

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	9828/1/23 REV 1
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 607 final
Predmet:	ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2023

Delegáciám v prílohe zasielame vyššie uvedený návrh odporúčania Rady v znení, o ktorom rokovali Rada a Európska rada na základe odporúčania Komisie COM(2023) 607 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2023

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241², ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra prispieva mechanizmus k obnove hospodárstva, k inkluzívnemu zotaveniu a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií zvyšujúcich rast, najmä reforiem a investícií na podporu zelenej a digitálnej transformácie a na posilnenie odolnosti hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci mechanizmu bol aktualizovaný 30. júna 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 22. novembra 2022 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2023, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2023. Európska rada 23. marca 2023 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2023, ktoré sa sústreďujú na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 22. novembra 2022 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011³ aj správu o mechanizme varovania na rok 2023, v ktorej Írsko neurčila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami. Hĺbkové preskúmanie preto nebude potrebné. V ten istý deň Komisia zároveň prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Írska na rok 2023. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2023, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁴ (ďalej len „odporúčanie o eurozóne z roku 2023“) 16. mája 2023 a spoločnú správu o zamestnanosti 13. marca 2023.
- (3) Hoci hospodárstva Únie vykazujú pozoruhodnú odolnosť, geopolitický kontext má na ne naďalej negatívny vplyv. Keďže Únia stojí pevne po boku Ukrajiny, program hospodárskej a sociálnej politiky Únie sa zameriava na zmierňovanie negatívneho vplyvu energetických šokov v krátkodobom horizonte, a to tak v prípade zraniteľných domácností, ako aj v prípade zraniteľných podnikov, pričom sa zároveň snaží nepoľavovať v úsilí o dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, podpore udržateľného a inkluzívneho rastu, zabezpečovaní makroekonomickej stability a zvyšovaní odolnosti v strednodobom horizonte. Zároveň sa intenzívne zameriava aj na zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity Únie.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Odporúčanie Rady zo 16. mája 2023 o hospodárskej politike eurozóny (Ú. v. EÚ C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komisia 1. februára 2023 vydala oznámenie s názvom „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti“ (ďalej len „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody“). Cieľom Priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody je posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie a podporiť rýchly prechod ku klimatickej neutralite. Plán je doplnkom k úsiliu prebiehajúcemu v rámci Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Jeho cieľom je aj poskytnúť priaznivejšie prostredie na zvyšovanie výrobnnej kapacity Únie pre emisne neutrálne technológie a výrobky, ktoré sú potrebné na splnenie ambiciózných cieľov Únie v oblasti klímy, a zabezpečiť prístup k relevantným kritickým surovinám, a to aj diverzifikáciou získavania zdrojov, riadnym využívaním geologických zdrojov v členských štátoch a maximalizáciou miery recyklácie surovín. Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody spočíva na štyroch pilieroch, ktorými sú predvídateľné a zjednodušené regulačné prostredie, rýchlejší prístup k finančným prostriedkom, zlepšovanie zručností a otvorený obchod v záujme vybudovania odolnejších dodávateľských reťazcov. Komisia 16. marca 2023 vydala ďalšie oznámenie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“, ktorého štruktúra je založená na deviatich vzájomne sa posilňujúcich faktoroch s cieľom dopracovať sa k regulačnému rámcu, ktorý by povzbudzoval rast. V oznámení sa stanovujú politické priority zamerané na aktívne zabezpečovanie štrukturálnych zlepšení, dobre cielených investícií a regulačných opatrení pre dlhodobú konkurencieschopnosť Únie a jej členských štátov. Ďalej uvedené odporúčania pomáhajú riešiť tieto priority.

- (5) V roku 2023 pokračuje európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík vo svojom vývoji v súlade s vykonávaním mechanizmu. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány sa zaoberajú všetkými príslušnými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vydanými v posledných rokoch alebo ich významnou časťou. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020 a 2022 sú naďalej rovnako relevantné pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.
- (6) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435⁵ (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Prispeje sa tým k energetickej bezpečnosti a diverzifikácii dodávok energie do Únie a zároveň sa zvýši miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, zvýšia sa kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Nariadenie REPowerEU umožňuje členským štátom pridať do svojich národných plánov obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU. Tieto reformy a investície pomôžu tiež posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie, ako sa uvádza v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody, a prispievajú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa energetiky, ktoré boli pre členské štáty vydané v roku 2022 a prípadne v roku 2023. Nariadením REPowerEU sa zavádza nová kategória nenávratnej finančnej podpory, ktorú majú členské štáty k dispozícii na financovanie nových reforiem a investícií súvisiacich s energetikou v rámci svojich plánov obnovy a odolnosti.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie, ktoré obsahuje usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024 (ďalej len „oznámenie z 8. marca 2023“). Jeho cieľom je podporiť členské štáty pri vypracúvaní programov stability a konvergenčných programov, a tým posilniť koordináciu politík. Komisia pripomenula, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu sa koncom roka 2023 deaktivuje. Vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023 – 2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast, a vyzvala členské štáty, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch na rok 2023 stanovili, ako vo svojich fiškálnych plánoch zabezpečia dodržiavanie referenčnej hodnoty na úrovni 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) stanovenej v zmluve, ako aj realistické a nepretržité znižovanie dlhu, resp. jeho udržanie na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte. Komisia tiež vyzvala členské štáty, aby postupne zrušili vnútroštátne fiškálne opatrenia zavedené na ochranu domácností a podnikov pred energetickým cenovým šokom, pričom začnú najmenej cieľovými opatreniami. Zároveň uviedla, že ak by v dôsledku obnovených tlakov na ceny energie bolo potrebné predĺžiť podporné opatrenia, členské štáty by takéto opatrenia mali lepšie zacieliť na zraniteľné domácnosti a podniky. Komisia uviedla, že fiškálne odporúčania budú kvantifikované a diferencované. Okrem toho, ako sa navrhuje v jej oznámení z 9. novembra 2022 o smerovaní reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, fiškálne odporúčania by sa sformulovali na základe čistých primárnych výdavkov. Odporučila, aby všetky členské štáty pokračovali v ochrane investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečili účinné využívanie finančných prostriedkov z mechanizmu a z iných fondov Únie, a to najmä v prospech cieľov zelenej a digitálnej transformácie a odolnosti. Komisia uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite, a to na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami.

- (8) Komisia 26. apríla 2023 predložila legislatívne návrhy na zavedenie komplexnej reformy pravidiel Únie týkajúcich sa správy hospodárskych záležitostí. Hlavným cieľom návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch prostredníctvom reforiem a investícií. Komisia sa vo svojich návrhoch zameriava na zvýšenie zodpovednosti členských štátov, zjednodušenie rámca a posun smerom k väčšiemu strednodobému zameraniu v kombinácii s účinným a súdržnejším presadzovaním. Podľa záverov Rady zo 14. marca 2023 o usmerneniach týkajúcich sa reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je cieľom ukončiť legislatívnu prácu v roku 2023.
- (9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Írsko predložilo Komisii 28. mája 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 8. septembra 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Írska⁶. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241 o tom, že Írsko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

⁶ ST 11046/21; ST 11046/21 ADD 1.

- (10) Írsko predložilo 4. mája 2023 svoj národný program reforiem na rok 2023 a 2. mája 2023 svoj program stability na rok 2023 v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2023 zohľadňujú aj polročné správy Írska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.
- (11) Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Írska na rok 2023. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Írsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2022, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Írska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Írska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.
- (12) Podľa údajov, ktoré overil Eurostat, sa saldo verejných financií Írska zlepšilo z deficitu vo výške 1,6 % HDP v roku 2021 na prebytok vo výške 1,6 % HDP v roku 2022, zatiaľ čo dlh verejnej správy klesol z 55,4 % HDP na konci roku 2021 na 44,7 % HDP na konci roku 2022.

- (13) Saldo verejných financií ovplyvnili opatrenia fiškálnej politiky podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. V roku 2022 takéto opatrenia fiškálnej politiky znižujúce príjmy zahŕňali zníženie spotrebnej dane z palív a zníženie dane z pridanej hodnoty na plyn a elektrickú energiu, zatiaľ čo takéto opatrenia fiškálnej politiky zvyšujúce výdavky zahŕňali platby na účty všetkých domácich spotrebiteľov elektrickej energie a celý rad sociálnych transferov. Komisia odhaduje, že čisté rozpočtové náklady na tieto opatrenia v roku 2022 predstavovali 0,5 % HDP. Saldo verejných financií bolo ovplyvnené aj rozpočtovými nákladmi na dočasnú ochranu vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré sa v roku 2022 odhadujú na 0,1 % HDP. Odhadované náklady na dočasné núdzové opatrenia súvisiace s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 zároveň klesli z 2,8 % HDP v roku 2021 na 0,7 % HDP v roku 2022.
- (14) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Írsko⁷ v roku 2022 uskutočňovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane impulzu poskytnutého mechanizmom a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov.

⁷ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 28).

- (15) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky⁸ v roku 2022 vo všeobecnosti neutrálne, a to na úrovni -0,2 % HDP, čo bolo vzhľadom na vysokú infláciu primerané. V súlade s odporúčaním Rady Írsko naďalej podporovalo obnovu investíciami, ktoré sa majú financovať z mechanizmu. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie dosiahli v roku 2022 výšku 0,04 % HDP (0,1 % HDP v roku 2021). Investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu HDP⁹. Írsko teda zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako odporučila Rada. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) zároveň predstavoval vo všeobecnosti neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške -0,2 percentuálneho bodu. Írsko teda dostatočne obmedzilo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.
- (16) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie uvedené v programe stability na rok 2023, je na rok 2023 v súlade s prognózou Komisie z jari 2023 a na nasledujúce obdobie opatrný. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2023 zvýši o 5,6 % a v roku 2024 o 4,1 %. Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2023 sa v roku 2023 predpokladá nižší rast reálneho HDP na úrovni 5,5 % a v roku 2024 vyšší rast reálneho HDP na úrovni 5,0 %. Porovnateľne vyššia miera rastu v roku 2024 podľa prognózy Komisie je spôsobená najmä stabilnejším tempom rastu čistého vývozu. V prípade Írska však čistý vývoz podlieha veľkým výkyvom, keďže jeho hnacou silou je malý počet veľkých nadnárodných spoločností, ktoré boli v posledných rokoch komerčne veľmi úspešné.

⁸ Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení) okrem dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie v porovnaní so strednodobým potenciálnym rastom. Podrobnejšie informácie sú uvedené v rámčeku 1 v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky.

⁹ Ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali neutrálny príspevok vo výške 0,0 percentuálneho bodu HDP.

- (17) Vláda vo svojom programe stability na rok 2023 očakáva, že prebytok verejných financií sa v roku 2023 zvýši na 1,8 % HDP. Zvýšenie v roku 2023 je najmä odzrkadlením výrazného rastu príjmov. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži zo 44,7 % na konci roku 2022 na 40,5 % na konci roku 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa na rok 2023 predpokladá prebytok verejných financií na úrovni 1,7 % HDP. To je v súlade s prebytkom, ktorý sa predpokladá v programe stability na rok 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s podobným pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 40,4 % na konci roku 2023.
- (18) Saldo verejných financií v roku 2023 budú podľa očakávaní naďalej ovplyvňovať fiškálne opatrenia podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. Pozostávajú z opatrení z roku 2022, ktorých platnosť bola predĺžená, a to najmä z druhého kola dvoch platieb na všetky účty domácich spotrebiteľov elektrickej energie, ako aj z nového súboru sociálnych transferov. Očakáva sa, že náklady na tieto opatrenia budú čiastočne kompenzované daňami z neočakávaných ziskov dodávateľov energie, konkrétne zastropovaním príjmov z výroby elektrickej energie. Po zohľadnení týchto príjmov sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladajú v roku 2023 čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia na úrovni 0,3 % HDP¹⁰. Zdá sa, že väčšina opatrení v roku 2023 nie je zameraná na najzraniteľnejšie domácnosti alebo podniky, pričom však vysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti. V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2023 výška cielených podporných opatrení, ktorú možno zohľadniť pri posudzovaní dodržiavania odporúčania Rady z 12. júla 2022¹¹, odhaduje na 0,1 % HDP v roku 2023 (v porovnaní s 0,2 % HDP v roku 2022). Predpokladá sa, že rozpočtové náklady na poskytovanie dočasnej ochrany pre vysídlené osoby z Ukrajiny sa v porovnaní s rokom 2022 zvýšia o 0,1 percentuálneho bodu HDP. Napokon sa očakáva, že na saldo verejných financií v roku 2023 bude mať priaznivý vplyv postupné rušenie dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ktoré boli odhadnuté na 0,7 % HDP.

¹⁰ Tento údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, a prípadne aj opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹¹ Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 52).

- (19) Rada vo svojom odporúčaní z 12. júla 2022 odporučila Írsku, aby prijalo opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bol v roku 2023 rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky¹², pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cieleňá podpora pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Írsko by malo byť pripravené prispôbiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Írsku bolo zároveň odporúčané zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím mechanizmu a iných fondov Únie.
- (20) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že zábery fiškálnej politiky budú v roku 2023 v kontexte vysokej inflácie vo všeobecnosti neutrálne (0,2 % HDP), pričom aj v roku 2022 boli zábery fiškálnej politiky vo všeobecnosti neutrálne (-0,2 % HDP). Očakáva sa, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,3 % HDP. To zahŕňa zníženie nákladov na cieleňé podporné opatrenia pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, o 0,1 % HDP. Zahnuté sú tu aj vyššie náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (o 0,1 % HDP). Možno teda konštatovať, že predpokladaný rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je v súlade s odporúčaním Rady z 12. júla 2022. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie majú v roku 2023 predstavovať 0,1 % HDP, zatiaľ čo investície financované z vnútroštátnych zdrojov majú predstavovať neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,0 percentuálneho bodu¹³. Írsko teda plánuje financovať dodatočné investície prostredníctvom mechanizmu a iných fondov Únie, pričom sa predpokladá, že zachová investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Krajina plánuje financovať verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako je napríklad uľahčovanie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj umožnenie elektrifikácie iných technológií, ktoré sú čiastočne financované z mechanizmu a z iných fondov Únie.

¹² Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP Írska, ktorý sa používa na meranie zámerov fiškálnej politiky, v nominálnom vyjadrení odhaduje na 12,3 %.

¹³ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,1 percentuálneho bodu HDP.

- (21) Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že prebytok verejných financií sa v roku 2024 zvýši na úroveň 2,8 % HDP. Zvýšenie v roku 2024 je spôsobené najmä znížením výdavkov v nadväznosti na to, ako sa ukončujú dočasné výdavkové opatrenia.
- Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa koncom roka 2024 zníži na 38,2 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladá, že prebytok verejných financií bude v roku 2024 na úrovni 2,2 % HDP. Tento prebytok je nižší než prebytok, ktorý sa predpokladá v programe stability na rok 2023, a to najmä v dôsledku vyšších výdavkov, ako ich predpokladá Komisia vo svojej prognóze z jari 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s podobným pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 38,3 % na konci roku 2024.
- (22) V programe stability na rok 2023 sa predpokladá postupné ukončenie všetkých podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Komisia takisto predpokladá úplné ukončenie podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Vychádza sa pritom z predpokladu, že ceny energie nezačnú opäť rásť.
- (23) Írsko plánuje v programe splniť strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálne rozpočtové saldo na úrovni -0,5 % HDP¹⁴ v rokoch 2023 a 2024, a zachovať ho počas zvyšku programového obdobia. Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že štrukturálne saldo dosiahne v roku 2023 deficit na úrovni 0,1 % HDP a v roku 2024 prebytok na úrovni 1,0 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa.
- (24) V prognóze Komisie z jari 2023 sa očakáva, že za predpokladu nezmenených politík budú čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov¹⁵ v roku 2024 rásť na úrovni 1,9 %.

¹⁴ Štrukturálne saldo (saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení) prepočítané Komisiou pomocou spoločne dohodnutej metodiky poukazuje na štrukturálny deficit vo výške 0,9 % HDP v roku 2023 a prebytok na úrovni 0,1 % HDP v roku 2024.

¹⁵ Čisté primárne výdavky sú vymedzené ako výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov bez diskrečných príjmových opatrení a bez úrokových výdavkov a výdavkov na cyklickú nezamestnanosť.

- (25) Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že verejné investície sa zvýšia z 2,0 % HDP v roku 2023 na 2,1 % HDP v roku 2024. Vyššie investície sú spôsobené vyššími investíciami financovanými z vnútroštátnych zdrojov a investíciami financovanými z prostriedkov Únie, a to najmä z mechanizmu. V programe stability na rok 2023 sú uvedené reformy a investície, od ktorých sa očakáva, že prispedia k fiškálnej udržateľnosti a k udržateľnému a inkluzívnemu rastu. Medzi tieto reformy a investície patrí aktualizácia akčného plánu v oblasti klímy a vybudovanie zariadenia dátového centra, ktoré sú takisto súčasťou plánu obnovy a odolnosti.
- (26) V programe stability na rok 2023 je načrtnuté strednodobé fiškálne smerovanie do roku 2026. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že prebytok verejných financií vzrastie na úroveň 2,9 % HDP v roku 2025 a v roku 2026 na 3,1 % HDP. Saldo verejných financií by malo v horizonte programu podľa plánov splniť príslušnú referenčnú hodnotu stanovenú v zmluve. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži z 38,2 % na konci roku 2024 na 32,0 % do konca roku 2026.
- (27) Predpokladá sa, že podiel obyvateľstva vo veku nad 64 rokov v pomere k obyvateľstvu v produktívnom veku (20 – 64 rokov) sa do roku 2070 viac než zdvojnásobí, pričom na každého dôchodcu budú pripadať menej než dvaja potenciálni prispievatelia do systému (v roku 2022 to boli takmer štyria prispievatelia). Toto starnutie obyvateľstva si vyžaduje, aby dôchodkový systém bol chránený pred rastom nákladov. Dôchodková reforma ohlásená v septembri 2022 zachováva vek odchodu do dôchodku na úrovni 66 rokov. Vláda má preto v úmysle riešiť udržateľnosť dôchodkového systému na strane príspevkov do systému. Vláda v roku 2023 podľa očakávaní predloží plán postupného zvyšovania príspevkov na sociálne poistenie v rokoch 2024 až 2034. Pomohlo by to objasniť, ako plánuje stanoviť mechanizmy financovania štátneho dôchodkového systému.

- (28) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Írska už prebieha, no dochádza k značným oneskoreniam. Obmedzené zdroje a nedostatočné vytýčenie priorít spôsobili, že Írsko v procese vykonávania plánu zaostáva. Írsko predložilo zmenu svojho plánu obnovy a odolnosti v máji 2023. Írsko ešte nepredložilo svoju prvú žiadosť o platbu. Prebiehajú prípravy týkajúce sa kapitoly REPowerEU. Rýchle začlenenie novej kapitoly REPowerEU do plánu obnovy a odolnosti umožní financovať dodatočné reformy a investície na podporu strategických cieľov Írska v oblasti energetiky a zelenej transformácie. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu, je naďalej dôležité systematické a účinné zapájanie miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a iných relevantných zainteresovaných strán, čím sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.
- (29) Komisia v roku 2022 schválila všetky programové dokumenty Írska v oblasti politiky súdržnosti. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej a digitálnej transformácie, zvýšeniu hospodárskej a sociálnej odolnosti a dosiahnutiu vyváženého územného rozvoja v Írsku je pokračovanie v urýchlennom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní synergií a komplementarity s plánom obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU.
- (30) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktorými sa zaoberá plán obnovy a odolnosti a programy politiky súdržnosti, Írsko čelí viacerým ďalším výzvam súvisiacim s obehovým hospodárstvom, dodávkou pitnej vody a čistením odpadových vôd, ako aj s elektrizačnou sústavou, energetickou infraštruktúrou a technológiami inteligentných sietí, rámcom udeľovania povolení, energetickou efektívnosťou, udržateľnou dopravou a so zručnosťami potrebnými na zelenú transformáciu.

- (31) Produkcia odpadu v Írsku naďalej rastie a zostáva výrazne nad priemerom Únie. Jeho výkonnosť v oblasti recyklácie už niekoľko rokov stagnuje. Obehové využívanie materiálov v roku 2021 mierne vzrástlo na úroveň 2 %, no je stále výrazne pod priemerom Únie (11,7 %). Hoci sa v oblasti nakladania s odpadom dosahujú zlepšenia, vplyv akčného plánu v oblasti odpadu pre obehové hospodárstvo z roku 2020 a celovládnej stratégie obehového hospodárstva, ktorá bola uverejnená v decembri 2021, sa ešte neprejavil. Na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti obehového hospodárstva treba realizovať väčšie investície. Spomenúť možno napríklad zlepšenie infraštruktúry na triedenie a spracovanie vyzbieraného odpadu s cieľom odkláňať odpad zo skládok a spaľovní s osobitným zameraním na plastový a biologický odpad. Pokiaľ ide o vodné hospodárstvo a kvalitu vody, Írsko má pred sebou problém starnúcej a zastaranej infraštruktúry, v dôsledku čoho je miera únikov látok z potrubí v krajine jednou z najvyšších v Únii. V niektorých oblastiach je naďalej problematická aj kvalita pitnej vody. Degradácia kvality vody v dôsledku rozširovania poľnohospodárstva sa dostatočne nerieši. Investície do infraštruktúry sú potrebné aj v oblasti obnovy riek a prijať treba aj komplexnejší prístup ku kontrole kontaminácie vody následkom poľnohospodárskych činností.

- (32) Írsky energetický systém vykazoval v roku 2022 známky zraniteľnosti, keďže v dôsledku problémov s dodávkami elektrickej energie bolo nutné prijať núdzové podporné opatrenia. Írsky akčný plán v oblasti klímy zahŕňa ambiciózny cieľ, ktorým je transformovať energetický systém krajiny do roku 2030 tak, aby sa podiel výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov zvýšil na 80 %. Dosiahnu sa tak veľké objemy variabilnej výroby. Súčasná flexibilita systému a jeho integrácia nie sú dostatočné na to, aby sa zvládali takéto veľké objemy variabilnej výroby a čoraz väčší dopyt po energii, najmä zo strany dátových centier, čo by mohlo sťažiť dosahovanie cieľa v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Kľúčovými prvkami pri znižovaní závislosti Írska od dovozu fosílnych palív a pri uľahčovaní a urýchľovaní prechodu na klimaticky neutrálny energetický systém budú flexibilita na strane dopytu a zásadná modernizácia prenosovej, distribučnej a skladovacej infraštruktúry. Medzi kľúčové výzvy pri rozvoji flexibility na strane dopytu patrí neexistencia koordinovanej stratégie, ktorá by pokrývala celý energetický systém vrátane vykurovania a klimatizácie, ako aj chýbajúca inteligentná meracia infraštruktúra. Zlepšenie efektívnosti systému plánovania a udeľovania povolení pre obnoviteľné zdroje energie, uskladňovanie a pripájanie do sústavy tým, že sa zabezpečí dostupnosť primerane kvalifikovaných pracovníkov vo všetkých fázach procesu plánovania a zefektívni sa celkový rámec, by mohlo urýchliť vývoj projektov veľkého rozsahu, a zrýchliť tak zelenú transformáciu.

- (33) Spotreba zemného plynu v Írsku klesla v období od augusta 2022 do marca 2023 o 0,2 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu za rovnaké obdobie v predchádzajúcich piatich rokoch, čo je výrazne pod cieľom zníženia o 15 % stanoveným v nariadení Rady (EÚ) 2022/1369¹⁶. Hoci Írsko spĺňa podmienky na udelenie výnimky z uvedeného cieľa, nabáda sa, aby zintenzívnilo úsilie o dočasné zníženie dopytu po plyne až do 31. marca 2024 podľa nariadenia Rady (EÚ) 2023/706¹⁷. Kľúčovú úlohu pri znižovaní spotreby energie a dosahovaní celoúnijného cieľa znížiť čisté emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % budú zohrávať opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti. Kľúčom k dosiahnutiu cieľov v oblasti klímy budú modernizácia energie pre obytné budovy, energetická modernizácia a rýchle zavádzanie vykurovania z obnoviteľných zdrojov. Napriek ambicióznym cieľom renovovať ekvivalent 500 000 obydľí tak, aby dosahovali energetické hodnotenie budov (BER) na úrovni B2, ako aj inštalovať 400 000 tepelných čerpadiel v existujúcich obydliach s cieľom nahradiť staršie, menej účinné systémy vykurovania do konca roka 2030, výzvy do veľkej miery pretrvávajú hlavne v dôsledku nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Počet vozidiel s nulovými emisiami v írskom vozovom parku rýchlo rastie z veľmi nízkej počiatkovej úrovne, no hustota verejných nabíjaciach staníc sa nezvyšuje adekvátnym tempom. Len približne 100 kilometrov železničných tratí je elektrifikovaných, v dôsledku čoho je Írsko krajinou Únie s najnižším podielom elektrifikovaných železníc. Veľkou záťažou pre kvalitu ovzdušia a čas dochádzania do zamestnania je navyše aj preťaženie cestných komunikácií.

¹⁶ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁷ Nariadenie Rady (EÚ) 2023/706 z 30. marca 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2022/1369, pokiaľ ide o predĺženie obdobia znižovania dopytu pri opatreniach na zníženie dopytu po plyne a posilnenie podávania správ a monitorovania v súvislosti s ich vykonávaním (Ú. v. EÚ L 93, 31.3.2023, s. 1).

- (34) Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a ciele opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. S cieľom uvoľniť nevyužitú ponuku pracovnej sily musia byť tieto opatrenia dostupné najmä pre jednotlivcov a v tých odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac ovplyvnené zelenou transformáciou. V roku 2022 bol v Írsku zaznamenaný nedostatok pracovnej sily v 12 povolaniach, ktoré si vyžadujú osobitné zručnosti alebo znalosti potrebné na zelenú transformáciu, ako sú napríklad odborníci na ochranu životného prostredia, odborníci v oblasti strojárstva a elektroinžinieri. Nedostatok pracovnej sily sa navyše uvádzal ako faktor, ktorý obmedzil výrobu v priemysle (46,8 % firiem) a stavebníctve (60,3 % firiem).
- (35) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala program stability na rok 2023 a jej stanovisko¹⁸ je zohľadnené v odporúčaní 1.

¹⁸ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

- (36) Vzhľadom na úzke prepojenie medzi hospodárstvami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti, s cieľom i) zachovať v roku 2023 udržateľnosť dlhovej služby a zdržať sa širokej podpory celkového dopytu, lepšie zacieliť fiškálne opatrenia prijaté s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie a zvážiť primerané spôsoby postupného ukončovania podpory, keď tlaky na ceny energie poľavia; ii) udržať vysokú úroveň verejných investícií a podporovať súkromné investície v snahe napomôcť zelenej a digitálnej transformácii; iii) podporovať taký vývoj v oblasti miezd, ktorý by zmiernil stratu kúpnej sily a zároveň obmedzil druhotné účinky na infláciu, ďalej zlepšiť aktívne politiky trhu práce a riešiť nedostatok požadovaných zručností; iv) zlepšiť podnikateľské prostredie a zabezpečiť, aby energetická podpora pre podniky bola nákladovo efektívna, dočasná a cielená na životaschopné podniky a aby sa ňou udržiavala motivácia realizovať zelenú transformáciu, a v) zachovať makrofinančnú stabilitu a monitorovať riziká pri súčasnom ďalšom úsilí o dobudovanie bankovej únie. V prípade Írska odporúčania 1, 2, 3 a 4 prispievajú k vykonávaniu prvého, druhého a tretieho odporúčania uvedeného v odporúčaní o eurozóne z roku 2023.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Írsko v rokoch 2023 a 2024 prijalo opatrenia s cieľom:

1. zrušiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky čo najskôr v rokoch 2023 a 2024; ak by si obnovené zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové alebo pokračujúce podporné opatrenia, zabezpečiť, aby takéto podporné opatrenia boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly na úsporu energie; zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z mechanizmu a z iných fondov Únie, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu, a zároveň zachovať zdravú fiškálnu pozíciu v roku 2024;

v období po roku 2024 pokračovať v investíciách a reformách vedúcich k vyššiemu udržateľnému rastu a zachovať obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu;

zabezpečiť fiškálnu udržateľnosť štátneho dôchodkového systému tak, že sa konkretizujú mechanizmy jeho financovania;
2. výrazne urýchliť vykonávanie svojho plánu obnovy a odolnosti, a to aj zabezpečením dostatočných zdrojov, a urýchlene sfinalizovať dodatok a kapitolu REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementarity a synergií s plánom obnovy a odolnosti;
3. urýchliť investície s cieľom rýchlejšie napredovať v obehovom hospodárstve; ďalej rozvíjať infraštruktúru na spracovanie odpadu spojenú s vyššími úrovňami hierarchie odpadového hospodárstva, ako aj ekonomické nástroje na predchádzanie vzniku odpadu a zvýšenie miery opätovného využívania, repasovania a recyklácie obsahu; vyvinúť účinnejší systém triedenia zberu recyklovateľného odpadu vrátane biologicky rozložiteľného odpadu; odkloniť odpad, najmä plastový a biologický odpad, zo skládok a spaľovní; zvýšiť úsilie o urýchlenie investícií do infraštruktúry v oblasti pitnej vody a odpadových vôd;

4. znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív; zamerať úsilie na zlepšenie flexibility elektrizačnej sústavy a zlepšenie integrácie energetického systému; navrhnúť a implementovať špecializovanú stratégiu na stimuláciu reakcie na strane dopytu a urýchliť zavádzanie infraštruktúry inteligentného merania a technológií inteligentných sietí; zefektívniť rámec plánovania a udeľovania povolení pre obnoviteľné zdroje energie, uskladňovanie a pripájanie do sústavy; zaviesť dodatočné opatrenia na podporu energetickej efektívnosti v súkromných a verejných budovách s cieľom znížiť účty za energiu a náklady energetického systému; urýchliť inštaláciu verejných nabíjacích staníc pre vozidlá s nulovými emisiami; zintenzívniť politické úsilie zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedníčka
